

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

R.M. Rilke

Duino Ağıtları

Notos Kitap 078
Büyük Kitaplar 015
Duino Ağtları
© Notos Kitap Yayınevi, 2013

Birinci Basım
Şubat 2013

Özgün Adı
Duineser Elegien

ISBN 978-605-5904-67-8

Sertifika 16343

Almancadan çeviren
Nazar Tüysüzöglü

Editör
Tuğba Eriş

Kapak Tasarımı
Mehmet Ulusel

İçerdeki resim
Paula Modersohn-Becker, 1906

Notos Kitap Yayınevi
İnönü Caddesi, Dümen Sokak, 7/7
Gümüşsuyu, Beyoğlu 34427 İstanbul
0212 243 49 07

www.notoskitap.com
facebook.com/NotosKitap
facebook.com/Notosoloji
twitter.com/NotosKitap
twitter.com/Notosoloji

Baskı ve Cilt
Pasifik Ofset
Cihangir Mahallesi, Güvercin Caddesi No: 3
Baha İş Merkezi, A Blok
Avclar İstanbul
0212 412 17 77
Sertifika 12027

**Bu çeviri, beni her daim cesaretlendiren
sevgili Yelda Karataş'a armağandır.**

**Thurn ve Taxis-Hohenlohe Prensesi
Maria'nın Mülkünden**

Birinci Ağıt

Haykırsam, kim duyardı sesimi melekler katından?

Ve bassaydı bile içlerinden biri beni ansızın

bağrına:

Erir giderdim onun üstün varlığı karşısında.

Çünkü güçlkle katlandığımız o korkunç olanın

başlangıcıdır

yalnız, güzel olan. Hayranız ona, öyle, kayıtsız

küçümsediğinden bizi yerle bir etmeyi. Her bir

melek korkunçtur.

Ve işte tutuyorum kendimi, karanlık hıçkırışların

cazibesini içime gömüp. Ah, güvenecek

kimimiz var?

Ne bir melek, ne insan ve dahi hayvanların aklı

seziyor

pek güvenilir olmadığımızı, anlam yüklü dünyada.

Belki de bize kalan yamaçta bir ağaçtır, her gün

görebilirse,

dünkü sokaktır belki ya da şımartılmış sadakatidir

bir alışkanlığın;

hoşlanmışır sinemizden, böylece kalmıştır, çekip

gitmemiştir.

Bir de gece, ah o gece, bir evren dolusu rüzgâr

yüzümüze işlerken,

hangimize kalmazdı o özlenen, tath hayal

kırıklıkları yaratan,

o ki ıssız yüreğin kapısında durur. Daha mı
kolaydır sevenlere sanki?

Ah, örterler yalnızca yazgılarını birbirleriyle.

Bilmez misin artık?

Fırlat kollarından boşluğu soluk aldığımız evrene,
ki kuşlar

akıp giden semayı duyarlar belki içlerinde.

Evet, sensiz olamıyordu baharlar, hissedilmeyi
beklemişti

bazı yıldızlar; bir dalga yükselmişti geçmişte senin
kıyına

ya da vardığında pencerenin bucağına, bir keman
kendini sana sunmuştu. Ödevdi her biri.

Gelebildin mi ama üstesinden?

Beklentilerin dağınıklığında değil miydin hâlâ,
her şey sana bir sevgiliyi müjdelerken?

(Nerede saklayacaksın onu, büyük yabancı
düşünceler

öylece gelip giderken içinde ve gecelerken yam
başında.)

Özletirse ama kendini, ezgisini söyle sevenlerin;

Şanlı duygularının ölümsüzlüğü sözlere sığmaz.

Terk edilmişleri anlat, kışkandığın neredeyse,
doyurulmuşların ötesinde seven o terk edilmişleri.

Başla yeniden, erişilmez o övgüye; düşün: Yiğit
sahiptir kendine,

henüz başlangıçtır ona yokoluşlar bile: Son bir
doğuştur.

Ama sevenleri, kucagına geri alır yorgun doğa; bir
daha

güç bulamazlarmış gibi buna katlanmaya.

Düşündün mü Gaspara Stampa'yı yeterince?

Öyle ki

sevdiğini yitiren kız yükselmiş o örnek önünde,

duyumsasa sevenleri, ben de olsam diyebilse.

Çiçek açmasın mı nihayet en eski kederler

içimizde?

Sevdiğimizden aşkla kopma,

bunu ürpertiyle başarma zamanı değil midir?

Nasıl ki kurtulur ok yaydan,

o yoğun yolculukta aşmak için kendini varlığıyla.

Çünkü durmak, hiçbir yerdedir.

15

Sesler, sesler. Duy ey yüreğim,

yalnızca azizlerin işittiği gibi. O görkemli çağrı

kaldırıyordu onları yerlerinden; onlar ama

o mucize kişiler, umarsız, sürdürdüler diz

çökmeyi:

Buydu onların duyuşu. Ama değil, *tanrı* sesi değil

uzaklardan gelen. Esip geleni duy sen,

huzurdan örülmüş o kesintisiz iletiyi.

İşte, genç ölümler fısıldıyor şimdi sana.

Girdiğin her Napoli, Roma kilisesinde,

yazgıları değil miydi sana usulca seslenen? Ya da

bir yazıt,

yücelerden taşımadı mı kendini sana,

Santa Maria Formosa'daki o levha misali?

Benden istedikleri? Sessizce silmemdir

ruhlarının saf devinimlerini ağırlaştıran haksızlık suretini.

Tuhaftır işte, bulunmamak artık yeryüzünde.

Unutmak, henüz edinilen alışkanlıkları.

Güllere ve ümit veren her varlığa,

sunamamak anlamını insanca geleceğin;

var olduğumuz gibi olamamak artık

korkulu o ellerde. Ve öz adımızdan bile çekip

gitmek,

kırık bir oyuncak gibi. Tuhaf,

dilekleri arzulamamak artık. Tuhaf,

her ne varsa, öyle dağılmış uçuşur görmek evrende.

Zahmetli şey ölü olmak. Zamanla duyumsadığı

bir tutam sonsuzlukla avunur insan. – Ama,

yanılgısıdır tüm yaşayanların, böyle keskin

ayırımlar.

Melekler (öyle derler), bilemezlermiş çoğu kez,

dirilerden mi, ölülerden mi sayınsınlar kendilerini.

Ebedi akım alır içine zamanın çocuklarını,

katar kendine, sürükler, bastırır seslerini.

İşte, ihtiyacı yok onların bize,

o erken yok olmuşların; usulca

çözülür insan yeryüzünden,

ana sütünden kesilir gibi. Ama bizler,

derin sırlara muhtaç olanlar, kederinden

kutlu adımlar doğanlar: Onlarsız var

olabilir miydik?

Boşuna mı sanki o söylenti:

Linol için yakınırken bir zamanlar,
orak kabuğunu yarıp ıkmiş o ilk melodi,
usulca. Kutsanmış o gencin apansız
ve ebediyetle adımladığı evrende başlamış
boşluk ilk kez titremeye; bugün bizi
büyüleyen, avutan, el veren bize.

İkinci Ağıt

Her melek korkunçtur. Yine de, ah,
sizin ezginizi seslenirim, ey ruhun neredeyse
ölümcül kuşları.

Hani Tobias'ın o günleri, ışıklar içinden gelenin,
evin o yalın kapısında duruşu?

Yol için kuşanmış, silinmiş ürkünç izleri
(Delikanlı delikanlıya, nasıl da bakıyordu merakla)
Baş Melek, o korkular savuran, yıldızların
ardından

inip alçaklara, belirse bir adımda karşımızda,
Çarparken parçalardı bizi kendi yüreğimiz.
Kimlersiniz?

İlk kusursuzlar, evrenin gözdeleri, siz
Görkemli dağ sıraları ey, tan kızılı dorukları tüm
yaratılışın,

Kutsallığın serpilen çiçek tozları, ışığın eklemleri,
Geçitler, merdivenler, tahtlar, özden mekânlar,
Sevinçten kalkanlar, fırtınalı coşkuların
kaynaşması,

Ve ansızın, birer birer *aynalar*: taşıp akan
güzelliğini

Kendi yüzünde yeniden yaratanlar

Çünkü bizler, eriyoruz duyduğumuz yerde. Ah,
her soluk verişte eksilmeler, korlaştıkça süzülen
kokumuz

Belki sesleniyor biri bize: İşte, kan oluyorsun
içimde,

Odama, bahar gibi doluyorsun... Neye yarar,
tutamaz ki bizi; içinde, onun çehresinde eririz.
Ya onlar, o güzeller, ah kim tutabilir onları?
Görüntüleri beliriyor yüzlerinde ve siliniyor
durmaksızın.

Bizim olan kayıyor elimizden sabah çimeninde çiy
gibi,

Sıcak bir yemeğin buğusu gibi. Nereye ey gülüş?
Bakış, ey:

Taze, ılık, uçucu dalgası yüreğin. Yazık:
İşte *buyuz* biz. Çözülüp dağıldığımız evrende,
kahr mı ardımızda tadımız?

Yalnız içlerinden taşıp gideni mi toplar melekler,
Yoksa özümüzden de bulunur mu bir tutam,
kazara?

Gebe kadınların yüzlerindeki o belirsiz ifade kadar
belki yalnızca?

Duyumsamazlar bile bunu, kendilerine yönelmenin
girdabında

(Nasıl duyumsarlardı ki.)

Ah anlasalar, sevenlerin ellerinden gelirdi büyüsel
bir söyleşi
gecenin esintisinde. Çünkü her şey bizi
örtermişçesine. Bak,

ağaçlar işte, evler ki barındığımız içlerinde,
varlığını sürdüren.

Yalnızca biz, bir soluk gibi geçeriz kıyısından her
birinin.

Sözbirliği içindeler susmaya adımızı, biraz
utançları,
biraz da dile gelmez ümitleri olduğumuzdan belki.

Sevenler, ah birbirlerinde doyanlar, soruyorum
sizlere:

Tutunmuşsunuz birbirinize. Var mı kanıtınız?
Bakın bana olanlara, bir elim öbürünün farkına
varıyor,

Ya da aşınmış yüzüm sığmıyor aralarına.
Bir dirhem hissettiriyor bana varlığı. Ama,
kim cesaret edebilir bu kadarıyla *var olmaya*?

Sizler, birbirinin coşkusuyla büyüyenler,
Ta ki biriniz kendinden geçerek haykırana dek:
Artık yeter;

Siz, ellerin altında bağbozumu gibi olgunlaşanlar
Ey, öbürü güçlendikçe güçten düşenler:
Sizden soruyorum bizleri. Bilirim, öyle kutludur ki
dokunuşunuz,

çünkü okşayış saklar, çünkü sizin, ey şefkatliler,
örttüğünüz yerler yitip gitmez,
çünkü orada duyarsınız katıksız akışı.
Sonsuzluk vaat edersiniz kucaklaşmalardan
neredeyse.

Ama aşabilirseniz korkusunu ilk bakışın,
penceredeki hasreti,

Ve ilk birlikte yürüyüşü bir kez olsun bahçede:
Ey sevenler, hâlâ öyle misiniz? Yükselip dudak
dudağa

başlayınca karışmaya bir su öbürüne,
ah nasıl tuhaftır içenin gerçekten kopuşu.

Şaşırtmadı mı sizi Attika'ya yontulan insan
edasındaki çekingenlik?

Sevgi ve veda değil miydi omuzlarda ipek gibi
yükselen,

Bizlere benzemeyen bir tözden var olmuşçasına?

Düşünün o elleri, nasıl durur yumuşacık,

Oysa güç doludur henüz gövdeler. Bilir o kendini
aşanlar:

Onca ilerleyiş, *budur* bizim olan işte, böyle
dokunmak birbirimize.

Daha güçlü kavrayıp sarar bizi tanrılar. Ama bu
tanrılara kalmış artık.

Bulabilseydik yalın ve arık bir insanca yer keşke,
Bize ait verimli bir toprak parçası, ırmaklar ve
kayalar arasında.

Aşıyor bizi de kendi yüreğimiz çünkü,
başkalarını aşar gibi

Ve bakamıyoruz yüreğimizi yatıştıran imgelere,
Ve dahi tanrısal gövdelere, kendi yüceliğine
kavuşmuş.

Üçüncü Ağıt

Biri, sevgiliyi söylemek ezgilerde. Öbürü, ah,

o gizli, o suçlu nehir tanrısını kanın.

Uzaktan tamdığı delikanlı, ne bilir

arzunun yalnızlıktan doğan efendisini,

kız henüz dinmemişken, çoğu zaman o

yokmuşçasına.

Ah, hangi bilinmezden damıtarak dik tutar o

tanrı-başını

sınırsız ayaklanmalara kışkırtıp geceyi.

Ey kanın Neptün'ü, ey onun üç dişli korkunç

mızrağı,

ey deniz helezonu göğsünün karanlık rüzgârı.

Dinle, nasıl oyulup derinleşiyor gece. Siz yıldızlar,

varlığınızdan doğmuyor mu sevenin yar yüzüne

duyduğu arzular?

İçten bakışı onun aydınlık yüzüne, bir duru

yıldızdan değil mi?

Sen değildin, yazık, anası da değildi onu keman

kaşlarla

böyle bekleyen. Sana değil erkeğini duyumsayan

kız,

dudaklarının eğilişi sana değil, daha verimli

anlatımlara.

Ey, seher yeli gibi gezinen, sanır mısın gerçekten,

senin yumuşak belirişindir onu böyle titreten?
Gerçi yüreğini yerinden oynattın, ama içine dolan
daha kadim korkulardı dokunaklı temasınla senin.
Çağır onu... Yine de dolu dolu çağıramazsın
karanlık diyarından.

İstemesine *ister*, kopar gelir, erinçle ahşır
senin o saklı yüreğine, alır ve başlar kendini.
Ama başladı mı hiç kendini?

Sendin onu zerrecik kılan ey ana, sendin onu
başlayan;
tazecikti sana, saf gözleri üzerine kurdun o sıcak
dünyayı,
esirgeyerek onu yabancılardan. Nerede, ah narin
yapınla

onu kaynayan cehennemden usulca koruduğun
yıllar?

Çok şey esirgedin ondan, zararsız kıldın gecelerde
kuşku uyandıran odayı;
sığınak dolu yüreğinden insanca bir evren kattın
onun karanlık uzamına.

Koyu karanlığa değil, hayır, yanı başındaki
varoluşa
koyuverdin gecenin pırıltısını, o da sanki
dostluktan ışırdı gibiydi.

Tek çıtırtı yoktu gülümsemele aydınlanmamış,
çoktan bilir gibiydin sofanın kıpırdanacağı
zamanı...

Ve o kulak kesilirdi sana, yatışırdı.

Öyle çok şeye yazgılıydı ki sevgi dolu kalkışın,

Dolabın ardına çekilirdi uzun mantosuyla
alinyazısı
ve usulca aralanan perdenin kıvrımına büzülürdü
huzursuz geleceği.

Oysa yatarken o huzurla ve senin yumuşak
varlığının
şekerlemesi erirken gözkapaklarının altında tatlı
önuykusunda:
korunmuş görünürdü. Ama içinde:
kim engeller, kim tutardı içinin taşkınlarını?
Ah, hiçbir sakınması *yoktu* uyuyanın uyurken,
ama rüyada,
ama ateşler içinde: nasıl da bırakmıştı kendini;
o Körpe, o Ürkek, nasıl dolanıyordu içinin fişkırان
sarmaşıklarına,
bir bir sarıp sarmalayan büyüyüşlere, yabani bir
saldırıyla biçimlere.
Öyle vermişti ki özünü. Sevmiştı.
Kendi içini sevmiştı, özündeki yabanlığı, o bakır
ormanı;
ve sessiz yıkılmışlığı üzerinde yüreği dururdu, ılık
yeşili. Sevmiştı.
Yürüyüp gitti kendi kökleri boyunca, ufacık
doğuşunun
çoktan parlayıp söndüğü o yüce kaynağa.
Severek indi o bilge kana, atalarına doymuş o
Dehşet'in uzandığı dar boğazlara.
Ve her korkunç tanırdı onu, göz kırpardı
anlaşmışçasına.

Evet, gülümsüyordu o Ürkütücü. Azdır senin böyle
sevecen gülümsemen ey ana.

Nasıl sevmezdi onu böyle gülümserken kendisine,
senden önce onu sevmiştii. Çünkü sen karnında
taşırken,
o çoktan tohumu filizlendiren suda çözülmüştü.

Bil ki, bizler mevsimlik çiçekler gibi sevmeyiz.
Kestirilmez bir özsu yürür biz sevince kollarımıza.
Ah canım, böyle işte: Birisini ya da gelecek olanı
değil,
sınırsız mayalanışları sevdik biz, yıkılmış dağlar
gibi
içimize dayanan babaları, kadim anaların kurumuş
nehir yataklarını,
bulutlu ya da duru yazgılar altındaki ıssız
diyarları:
Bunlar, canım, senden de önce.

Ve sen, ah ne bilirsin
hangi uzak geçmişi göklere çıkardığını sevenin
içinde.
Ne duygular deşip çıkarmıştın özüne dönen
varlıklardan,
Ne kadınlar nefret doluydu sana, nasıl karanlık
adamlar uyandırdın
delikanlının damarlarında. Ölü çocuklar sana
doğru çırpınırdı...
Usulca, ah, sevgi dolu bir şey yap, güvenilir,
sıradan bir şey,

**al götür onu bahçe avlusuna, gecenin ağırlığından
fazlasını ver...**

Esirge onu...

Dördüncü Ağıt

Ey, ömrümüzün ağaçları, soğuklar ne zaman?
Uzlaşmış değiliz, ahenkli değiliz göçmen kuşlar
gibi. Geçkin
ve geri kalmış, yüklenip rüzgârları ansızın,
öylece yığılırız
bir umarsız gölcüğe. Eşzamanlı biliriz
çiçeklenmeyi ve solmayı.
Ve bir yerlerde aslanlar, acizlikten bihaber yürür
kusursuzlukları boyunca.

Oysa biz, biricik düşüncelerde bile öbürünün
yükünü
duyumsarız içimizde. Yanı başımızda düşmanlık.
Sevenler, sıralayıp durmazlar mı iç içe kıyıları;
onlar ki
ufuk, iz sürüş ve yurt vaat ederler. Tek bir ânın
izdüşümü için,
karşıtının temeli yansıtılır önce güçlkle, görelim
diye;
çünkü açıkça yanımızdadır birileri. Bilmeyiz
duyumsamanın özünü:
Onu dıştan biçimlendireni tansırız yalnızca. Kimler
oturmamıştı
yüreğinin perdesi önünde kaygıyla? Perde
açıldığında:

Veda sahnesiydi. Öyle kolay ki anlamak. O bildik
bahçe salınırdı usulca:

O sırada belirirdi dansçı huzurumuzda. Beklenen
değil. Yeter!

Ve oynasa da bunca akıcı, kılık değiştirmiştir,
şehirliye bürünmüştür

ve salonuna mutfağından geçecektir. İstemem bu
kof maskeleri,

bir kuklayı yeğlerim doludur içi. Katlanırım saman
dolu gövdesine,

iplerine ve görünürdeki yüzüne. Burada, önünde
duruyorum.

Varsın, sönsün ışıklar, densin ki: Bitti oyun.

Varsın, boşluk

sahnedan kurşuni dumanlarla yükselip gelsin.

Varsın,

sessiz atalarımın hiçbiri oturmasın benimle,

hiçbir kadın,

hatta o ela gözlü, şehla bakışlı çocuk; yine de

kalırım.

İzlek, daima mevcuttur.

Haksız mıyım? Sen ki yaşamı tüm burukluğuyla
tatmıştın,

benim yaşamımı baba, zorunluluklarımın ilk
bulanık demini.

Büyüyüp serpilirken ben, tadarken durmadan bir
şeyleri,

yavan geleceğin buruk tadıyla meşgul, buğulu dik
bakışlarımı

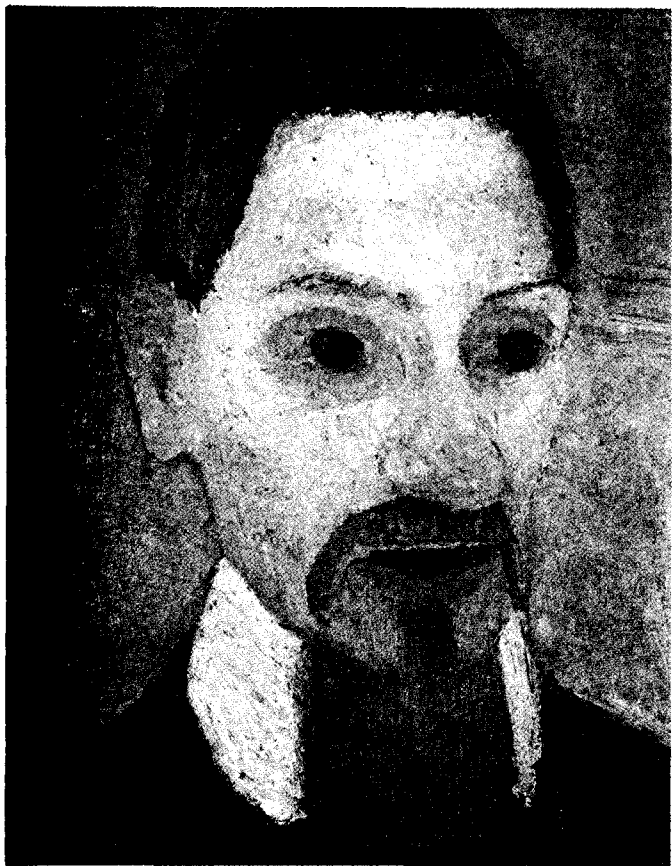
yoklardın. Sen, babam benim, son nefesinden beri,
 umudumun içinde ve
 benim içimde korkuyorsun; ölümlere özgü o erinci
 veriyorsun
 bir avuç alınyazım için; haksız mıyım? Ve sizler,
 sevgimin
 ilk tohumları için beni sevmiş olanlar, uzağım
 sizden;
 çünkü çehrenizdeki o sevdiğim uzam, akıp gitti
 var olmadığınız bir evrene doğru: Kuklalar
 sahnesi önünde
 beklemek gelirse içimden, hayır, derinlemesine
 izlemek için,
 bakışıma karşılık gelen bir melek inmeli sahneye,
 samandan o gövdeleri diriltin.
 Melek ve kukla: Oyunun doğduğu andır. O zaman
 birleşir,
 içinde olup parçalandığımız ne varsa; işte o zaman,
 mevsimlerimizden kesintisiz dönüşümün o
 çemberi billurlaştır.
 Üzerimizde ve bizden öte oynar melek. Can
 verenlere bir bak,
 nasıl sezmesinler edimlerimizin mazeretler
 örüntüsünü.
 Her şey, kendisi olmayandır. Ey, biçimlerin
 ardında geçip gidenden
 fazlasının bulunduğu o çocukluk saatleri,
 önümüzde geleceğin
 dikilmediği. Büyür dururduk ve yazgılıydık tez
 elden büyüme;

büyümekten başka şeyi olmayanların hatırına
biraz da.

Ve o yalnızlık dolu yürüyüşte bir dolu sevinç vardı,
ve başından beri
orada, yeryüzüyle oyuncak arasındaki mesafede
dururdu,
katıksız bir ilerleyiş için var edilmiş o yerde.

Kim gösterir bir çocuğu olduğu gibi? Kim koyar ki
onu yıldızlar arasına
ve mesafelerin ölçüsünü sunar avuçlarına? Sert
kurşuni ekmekten
çocuk ölümünü pişiren kim? Var mı yuvarlak
ağzının ortasına
bırakan onu, lezzetli bir elmanın koçanı gibi?
Kolayca anlaşılır katiller.

Ama: Ölümü, ölümün tümünü *yaşamdan bile* önce
böyle ipeksi kapsamak ve kızgın olmamak, tarifsiz
şeydir.

Beşinci Ağıt

Bayan Hertha Koenig'e armağandır.

Ya onlar kim, söyle bana, bohemler,
o bizlerden bile faniler, bilmem *kimin*, *kimin*
uğruna
erkenden, ciddiyetle burulan o doyumsuz arzu?
Oysa
onları burar, eğip bükür, sallar savurur,
atar-toplar gerisin geri;
yağlı ve kaygan bir semadan düşerler sanki, sonu
gelmez savruluştan
yıpranıp incelen halının, evrende yitip giden o
halının üstüne.
Sargı bezi gibi serilmiş, sanki varoş-semalar
canını yakmış yeryüzünün. Ve varır varmaz
yanına,
yerli yerinde dimdik belirince: Büyük baş harfi
Duruş'un...
en güçlü adamları bile yuvarlayıverir
eksik olmayan o pençe şakacıktan, Güçlü
August'un
sofrasında kalay tabağın başına gelenler gibi.

Ah ve o cevherin çevresinde açar seyrin gülü
ve döker yapraklarını. Şahmerdanın, ahenkle
çiçeklenen,
kendi tozundan damlayan pistilin çevresinde,

düş kırıklığının yalancı meyvesine dölleir yeniden,
asla bilincinde olmadığı, aydınlık, ince yüzüyle
gülümser görünen o düş kırıklığının.

İşte buruşuk, solgun taşıyıcı,
İşte sızlanmakla yetinen o kocamış;
Geçmişte iki adam sığdırdığı görkemli derinin
altında
büzülüp kalmış; çoktan kilise avlusunda biri,
sağır ve bazen biraz şaşkın öbürü, sağ kalmış dul
teni.

Ama delikanlı, bir rahibeyle ensenin oğlu gibi
duran
o adam: Sırım gibi ve aydınlık bir saf yürekle
dopdolu.

Ey sizler,
kederin, çocukluğunda, bir şifa ânında vaktiyle
eline oyuncak niyetine aldıkları...

Sen, yalnız meyvelerin tanıdığı o olgunlaşmamış
düşüşle
her gün defalarca koparsın beraberce kurulan
devinim ağacından
(baharı, yazı, güzü ânında yaşayan, sudan hızlı o
ağaçtan) –

Koparsın ve çarparsın gömüte:
Bazen, tath bir yüz belirmek ister bir an olsun
şefkatini esirgeyen annene doğru. Ancak,

yitip gider öyle mahcup denediğin yüz,
onu üstünlük tüketen bedeninde... Yeniden
el çırpıp adam sıçrama ânına
ve doludizgin yüreğinin yanı başında bir tek ağrı
belirmeden senin,
tabanlarının yanı sıra erken davranır, telaşla
gözlerine gönderdiği
birkaç tensel gözyaşıyla.
Yine de körü körüne
O gülümseme...

Ah melek! Kopar al o küçücük çiçekli şifa otunu.
Bir vazo yap, sakla onu! Bizlere henüz gizli kalan
Sevinçlerin arasına koy, öv onu, çiçeksiz,
şen bir yazıyla:
“*Subrisio Saltat*”

45

Ya sen canım,
en alımlı sevinçlerin sessizce atlayıp geçtiği sen.
Belki senin yerine püsküllerin mutludur-,
ya da alabildiğine şımartılmış hissediyordur
kendini
gergin, körpe göğüslerin üzerindeki yeşil,
madeni ipek, yoktur bir eksikliği.
Sen,
dengenin salınan terazisine hep başka türlü
yerleşen
o pazar yemişi sakinliğin, alenen, omuzlar arasında.

Nerede, ah *nerede* o yer – yüreğimde taşıdığım.

Doğru düzgün çiftleşemeyen
hayvanlar gibi, başarmaktan çok uzak oldukları,
birbirlerinden giderek koptukları o yer;—
ağırlığın daha ağır olduğu;
boş yere savrulan değneklerin ucunda
tabakların tökezleyip düştüğü o yer...

Ve ansızın, bu zahmetli Hiçbir Yerde
Çokazlığın akıl almazcasına Çokfazlaya dönüştüğü
o anlatılmaz yerde,
Çok haneli hesabın
Sayımsız denkleştiği yer.

Meydanlar, ey Paris'teki meydan, sonsuz panayır,
şapkacı *Madam Lamort*'un huzur tanımaz

46

yeryüzü rotasını,
o sonsuz ipeksi şeritleri dolayıp büktüğü, yepyeni
fiyonklar icat ettiği, fırırlar, çiçekler, broşlar,
yapma yemişler—, her biri gerçektışı boyanmış,—
ucuz, kışlık şapkaları için kaderin.

.....

Melek! Bir yer olsa bilmediğimiz ve orada
anlatılmaz o hahının üstünde gösterse sevenler
çarpan yüreklerinin o korkusuz yüce hünerlerini,
arzudan kulelerini, çoktandır zeminden yoksun,
birbirine dayanmış merdivenleri gösterse

sarsılarak,—

ve *becerebilseler* çepeçevre seyircinin,
suskun ölülerin önünde:

**O zaman atar mıydı seyirciler,
durmadan biriktirdikleri, hep sakladıkları,
o hiç bilmediğimiz, mutluluğun sonsuza dek geçerli
son meteliğini; atar mıydı durulmuş halının
üstünde
nihayet içtenlikle gülümseyen çiftin önüne?**

Altıncı Ağıt

Kaç zamandır kavıyorum anlamını
 incir ağacı;
 nerdeyse tümüyle athyorsun çiçeklenmeyi
 ve sürüyorsun arı gizini, kararlı, dakik meyvenin
 özüne

övülmeksizin. Çeşme ağzından süzülür gibi
 yürüyor eğik dallarına özsuyun, aşağı ve yukarı:
 Yani uykusundan, en doyumsuz erincine fışkırıyor,
 öyle mahmur.

İşte: Nasıl dolarsa bir kuğuya tanrı.

... Oysa bizler, geç kalırız ah, çiçeklenmenin
 övgüsüne kapılıp,

Ve nihai meyvemizin gecikmiş özüne giriveririz ele
 geçmişçesine.

Pek azında böyle güçlü yücelir eylemin izdihamı,
 böyle hazır oluşları ışımaya yürek bolluğunda;
 çiçeklenmenin cazibesi, ılık esintisi gibi gecenin,
 ağızlarının gençliğine ve gözkapaklarına
 dokunduğu an:

Belki yiğitler yalnızca ve erkenden göçüp gitmeye
 yazgılı olanlar;

Bahçıvan ölüm bir başka büzümüştür onların
 damarlarını.

Atılıp giderler kendi gülümseyişlerinin dahi
 önünden,

Karnak'ın ılımlı, oyumlu kabartmalarındaki atlar
gibi utkulu o kralın.

Şaşılacak kadar yakındır yiğit, genç ölenlere.
Süreklilik,

çelmez aklını onun. Yükselişi, varlığıdır;
durmaksızın

taşır götürür kendini ve değişken yıldız
konumuna girer

kesintisiz tehlikenin. Orada, hemen hiç kimse
bulamaz onu.

Oysa, bizi kapkara susan, ansızın coşan yazgı,
ezgilerle

taşır onu gürleyen dünyanın kaosuna. İşıtmem
kimseyi

onun gibi. Esip giden havayla birden, kararmış
tınısı yarıp geçer içimden.

Sonra nasıl hevesle gizlerim kendimi o özlemde:

Bir çocuk, ah bir çocuk olsaydım yeniden,
olurdum da.

Oturup, gelecekteki dirseklerime dayansaydım.
Okusaydım

Şimşon'u, annesinin hiçlikten nasıl her şeyi
doğurduğunu.

Yiğit değil miydi henüz karnındayken senin
ey ana; oracıkta, ta içinde başlamadı mı onun
hükmedici tercihi? Binlercesi mayalanırdı
rahminde

ve o olmak isterdi; ama işte: Tutundu ve bıraktı –,
seçti ve başardı. Devrildiğinde de öyleydi sütunlar;
çıkarken senin cihanından daracık dünyaya,
yine seçmeye ve başarmaya yazgılı o dünyaya...
Ey anaları yiğitlerin, önüne geçilmez nehirlerin
kaynağı ey!

O dar boğazlar, genç kızların, yürek hizasından
kendilerini derinlerine bıraktıkları,
gelecek oğlanların kurbanları.

Çünkü delice esip geçerken yiğit aşkın diyarından;
her biri onu yücelere taşırdı, onu dilleyen her bir
yürek atışı;
çoktan yüz çevirmiş, gülümseyişlerin son durağında
o
– bambaşka.

Yedinci Ağıt

Ayartma artık, ayartmaksızın erişkin seslere
dönüşsün haykırışının özü;
yükselen mevsimin ayağa kaldırdığı kuş misali
gerçi çığlıgın; unutup
bir çelimsiz canlı olduğunu onun ve bir yürek
olmadığını yalnızca,
semanın içlerine, maviliklere fırlatılan. İşte, böyle
ayartmalıydın sen de
aşağı kalmaksızın, ki bilsin seni, henüz gözlerden
ırak o eş;
içinde usulca bir karşılık uyansın ve tutuşsun
dinleyerek yangın bir
dişi duygu senin gözü pek duygunu.

57

Ah ve kavrardı bahar, hiçbir yer yok müjdenin
tınısını taşımayan.
O küçük, soran sesi, ilk onu susar iyice, çoğalan
sükûnetiyle arı,
kabul edici bir gün uzaklardan. Sonra yükselen
katmanları, çağrısız basamakları,
düşlenmiş tapınağına doğru geleceğın--; sonra
titreşimi, düşenleri
sabırsız pırlıltısına katan çeşmeyi ümit veren
oyunda... Ve önce yaz mevsimini.

Yazın bütün sabahları, güne nasıl dönüştükleri ve
başlangıçla nasıl parıldadıkları yok yalnızca.

Çiçekleri nazikçe,
ve doruklarda heybetli ağaçları var gücüyle
sımsıkı saran gün yok yalnızca.

Serpilen şu kudretin ayini, yollar yok yalnızca, gün
sonunda çayırlar yok,

Geç gelen fırtınanın ardındaki o canlı duruluk,
yaklaşan uyku ve

akşam vakti bir önsezi yok yalnızca...

Geceler de var! Yüce geceleri de var yazın ve
yıldızlar,

yeryüzünün yıldızları. Ey bir gün ölü olmak,
bilmek onları sonsuzcasına,

bütün yıldızları: Çünkü nasıl, nasıl, nasıl unutulur
ki onlar!

Bak, sevgiliyi çağırdım işte. Ama yalnız *onu* değil...

Dayanıksız mezarlardan
kızlar gelip dikilmeliydi... Çünkü nasıl sınırlardım
çağrımın davetini?

Yeryüzünü arar hâlâ derine inenler.— Çocuklarım,
bir kez yakalanan şey tutkuyla, çok şey için
yeterdi. Sanmayın ki,

çocukluğun böyle yoğun oluşundan daha
fazlasıdır yazgı;

nasıl da geçerdiniz sevdiğinizi o mutlu koşuyla
soluk soluğa,

hiçbir şeye doğru, boşluğa.

Kusursuz şey burada olmak. Kızlar, bunu siz de

biliyorsunuz,
siz, görünüşte yoksun kalanlar, dibe vuranlar—, siz,
kentten en perişan sokaklarında irin içindekiler,
artıklara yakın duranlar.
Çünkü hepsinin bir saatçığı olmuştur, bir saat bile
değil belki,
zamanın ölçüleriyle sınıanamayan bir şey iki ânın
arasında—,
herkesin varlık bulduğu o an. Her şey.
Varlıkla dolu damarlar. Ne var ki kolayca
unuturuz
gülen komşumuzun onaylayıp kıskanmadığı ne
varsa görünür kılmak isteriz,
oysa içimizde dönüştürdüğümüz an tanıtır kendini
en göz alıcı mutluluk.

59

Hiçbir yerde var olmaz dünya, sevgilim içimizden
başka.
Dönüşümlerle geçer yaşamımız. Ve azalarak yiter
dışarısı.
Vaktiyle sürüp gitmiş bir evin yerinde, tasarlanmış
o nesne
doğuverir enine, düşünülesi şeyler henüz beynin
içinde dururcasına.
Gücün geniş birikimlerini yaratır kendine zamanın
ruhu, tıpkı,
o her şeyden koparıp kazandığı sabırsız dürtü gibi,
biçimsiz.
Tanımaz artık tapınakları. Bunları, yüreğin
savurup harcadıklarını,

biriktiririz gizlilik içinde. Evet, ayakta kalmış ne
varsa bir zamanlar,
şükran sunulmuş, emek verilmiş, önünde diz
çökülmüş her şey—,
öylece tutunur görünmeyenin derinlerine.
Çoğu ayırt edemez olmuş, ayrıcalığını
yaşamaksızın üstelik,
sütunları ve yontularıyla onu *içlerinde* daha
devasa inşa etmenin!

Dünyanın her karanlık dönümünde vardır böyle
mirastan yoksun kalanlar, ne öncekiler onlarındır,
ne de
gelecektekilere sahiptirler henüz. En yakındaki de
uzaktır çünkü insanlara.

60 Şaşırtmasın bizleri; henüz tanıdığımız o biçimin
korunumunu pekiştirsin içimizde.
İnsanların arasında *duruyordu* bir zamanlar,
yok edici yazgının ortasında,
o nereye-gideceğini-bilmeyişin tam ortasında; var
olur gibi,
yıldızları kendine eğiyordu korunaklı göklerden.
Ey melek,
sana göstereyim onu, *al!* Bakışında dursun,
kurtulsun nihayet,
dimdik olsun sonunda. Sütunlar, direkler, o
sfenks,
gökyüzüne uzanışı katedralin, yitip giden ya da
yabancılaşan kentten dumanlı.

Mucize değil miydi? Şaşır ey melek, çünkü *biziz*,
biz, ey göksel olan,
anlat nasıl geldi elimizden böylesi. Soluğum
yetişmiyor artık övmeye.
Demek ihmal etmemişiz yine de o mekânları, bize
armağan,
o *bizim* mekânları. (Nasıl korkunç büyük
olmaları ki,
binlerce yıldır dolup taşmadılar duyularımızla.)
Bir kule vardı ki,
kocamandı değil mi? Ey melek, öyleydi, – büyük,
senin yanında bile?
Chartres büyüktü– ve müzik daha da yücelere
ulaşır,
aşardı üzerimizden. Yalnızca bir seven bile–, ah,
tek başına geceleyin penceresinde... Senin dizlerine
gelmiyor muydu?–
Sanma ki ayartmaya çalışıyorum seni. Melek,
tut ki denedim! Gelmezsin. Çünkü benim çağrım
direnişle doludur;
böyle güçlü akıntıya karşı adım atamazsın.
Uzanmış bir kol gibidir çağırışım. Ve tutmak için
göğre doğru açılmış eli,
karşında duruyor öylece, savunuş gibi, uyarı gibi,
öyle dokunulmaz, öyle apaçık.

Sekizinci Ağıt

Rudolf Kassner'a armağandır.

Bütün açık gözlerle görür açık duranı yaratılan.
 Yalnız bizim gözlerimiz tersine yönelmişçesine;
 sarılmış kapanlarla, açık duran kapısında
 çepeçevre.

Dışarıda olanı, yalnız yüzünden biliriz hayvanın;
 çünkü

çocuğu bile erkenden çeviririz oraya ve zorlarız,
 gerisin geri görsün diye yapısalı, hayvansal yüzde
 açık duranı değil

derin mi derin. Ölümden uzak. Bir başına görürüz
 onu;

özgür hayvan yokoluşu hep ardında bırakır,
 Tanrı vardır önünde, yürürse böyle yürür
 sonsuzluğa,

pınarlardan süzülür gibi.

Bizlerse tek bir gün görmedik, hiç görmedik,
 önümüzde

çiçeklerin açılıp durduğu o arık evreni. Hep
 dünya ve

hiçbir zaman, o hiçlikten yoksun hiçbir yer değil:
 Saf olan o gözetimsiz, insanın soluyup sonsuzca
 tanıdığı,

hiç susamadığı. Çocukken usulca kaybeder
 kendini orada birileri

ve sarsılarak uyandırılır. Ya da başkası ölür ve o

olur.

Çünkü, yakın dururken görmez insan ölümü;
dışarıdadır gözü,

belki hayvansal dev bir bakışla. Sevenler oysa,
ah o bakışı yadsıyanlar olmasa, yakınındadır onun
şaşkınlıkla...

Sanki gözden kaçan, açılmıştır onlara diğerinin
ardından...

Ama kimseler çiğneyip geçemez önüne ve dünyadır
yine varlık bulan.

Yüzümüz hep yaratılışa dönük, yalnız onda
görürüz

varlığımızdan kararan o engin yansımayı. Ya da
bir hayvan, sessiz,

kaldırıp gözlerini erinçle, bakar içimizden
içimizden.

Bunun adı yazgı: Karşısında olmak, başka bir şey
değil,
daima karşısında.

Bizlere benzer bir bilinci olsaydı
o güvenli hayvanın, karşı yönden gelip
bize doğru ilerleyen-, koparır götürürdü
bizleri gidişiyle. Ama varlığı
kendine sonsuzdur, anlaşılmaz ve
kendi durumuna bakışsız, öyle saf, ufka bakışı
gibi.

Ve gördüğümüz yerde geleceği, her şeyi görür o
ve her şeyde kendini, kesintisiz bir şifayla.

Derin bir kederin ağırlığı, tasası vardır
yine de duyarlı ve sıcak hayvanda.
Çünkü onu da esir alır, bizleri dağıtıp bırakan,—
o anımsama, ardından koşulan şey,
bir zamanlar daha yakın, daha sadıkmışçasına,
bağımız, sona ermez düzeyde şefkatliymişçesine.
Burada her şey uzaklık
ve uzaklarda soluyuştu. İlk evinden sonra
kararsız ve rüzgârlıdır ona ikincisi.
Ey, erinci *küçük* yaratılanın
Kendini taşıdığı kucakta *duran*;
ey mutluluğu sivrisineğin, henüz *içeride* zıplayan,
düğünü dahi olsa: Çünkü kucak her şeydir.
Yarım güvenliğine bir bak kuşun,
neredeyse ikisini de kavrar kökeninden,
Etrüsk ruhudur sanki, bir evrenin
içine aldığı bir ölüden gelen,
ama usulca endamı örtüdür üstüne.
Nasıl da şaşkındır, bir kucaktan ayrılıp
uçmak zorunda kalan. Kendi kendinden
korkmuşçasına, yarıp geçer semayı,
nasıl keserse bir fincanı çatlak. Öyle yarar
yarasanın izi akşamın porselenini.

Ve bizler: Her zaman, her yerde,
Her şeye dönüştük, taşmayız öteye!
O doldurur bizi. Biz düzenleriz. Dağılır gider.
Yeniden düzenlesek, dağılır gideriz.

Kimdir bizi böyle tersine çeviren,
her ne yapsak yolumuza çıkan birini andırırız?
Görünce son tepeden bir daha vadisini,
nasıl döner, duraklar, oyalanırsa—,
öyle yaşıyoruz işte,
vedalaşıyoruz daima.

Dokuzuncu Ağıt

Varlığımızın ömrünü böyle, bütün yeşillerden koyu
o her yaprağının kıvrımıyla, geçirmek dururken
defne olarak

(gülümsemesi gibi yelin)–:

Öyleyse neden insansı zorunluluk– ve hasretini
çekmek,
sakınırken yazgıdan?

Ah, mutluluktan değil, yaklaşan kaybın
zamansız üstünlüğünden değil. Ne merakтан,
ne de alışkanlığından yüreğın, o defnede de
bulunası...

Çünkü öyle çok şey ki burada olmak, çünkü
görünürde bizi gereksinir yitip giden,
tuhaf şekilde bağımsız olan o her şey, bizi, en çok
yitenleri.

Bir kez, yalnızca tek bir kez. Bir kez ve yok başka.

Evet, bizler de *bir kez*. Yok tekrarı.

Ama bu *bir kez* varolmuşluk *biricik* de olsa:

Geri alnamaz sanki *yeryüzünde* bulunmuş olmak.

Biz de tutkuyla sarılıyoruz işte üstesinden gelmek
için,

yalın avuçlarımızda biriktirmek istiyoruz onu,

dopdolu bakışımızda ve nutku tutuk yüreğimizde.

O olmak istiyoruz.— Kime sunmalı?

En iyisi hep kendimize saklamak... Ah, öbür

dünyaya,

ne götürülür öbür yana? Ne burada usulca

öğrenilen seyrediş,

ne olup bitmiş şeyler. Hiçbiri. Oysa acılar sürer,

her şeyden önce ağırları uzun sürer aşkların,—

Oysa tarifsiz olanlar. Ama sonra, neye yarar

yıldızların altında:

Onlar en tarifsiz olanlar. Gezgin de getirmez

dağın yamaçlarından vadiye, o kimselere

anlatılmaz

bir avuç toprağı;

kazanılmış, duru bir söz taşır getirir ama,

sarı ve mavi centiyan. Belki de buradayız ki:

Ev demek için ve köprü, çeşme, kapı, testi,

meyve ağacı, pencere, — olsa olsa: Sütun, kale...

Ama söylem öyle bir söylem ki,

hiçbir şey geçirmemiştir içinden böyle var olmayı.

O suskun toprağın gizli oyunu değil mi,

duygularında ne varsa kendinden geçmeye

zorlamak sevenleri?

Eşik: Nedir ki sevenler için aşındırmak kapılarının

eskimiş eşiklerini,

geçmişteki nicelerinin ardından ve gelecek

olanlardan önce... kolay.

İşte zamanı dile gelenin, işte yurdu. Konuş ve

itiraf et.

Hiç böyle yıkılıp dökülmemişti yaşamsı şeyler;
imgesiz bir eylem çünkü yadsırcasına yerine
geçenler.

Kabuğun ardında istemle kırılır eylem,
içten içten büyüdükçe o devinim ve bir başka
sınırladıkça kendini.

İki çekiç arasında durur yüreğimiz, dişler
arasında dil gibi,
üstelik, yine de, övgüsünde ısrarlı.

Yeryüzünü öv meleğe, o dile gelmezi değil;
görkemli dolduruşlarınla kibirlenemezsin
yamacında;
yenisin henüz, onun derinlemesine duyumsadığı bu
evrende.

Öyleyse göster yalın olanı, nesilden nesile
biçimlenen,
elimizin yanında ve nazarımızda.

Şeyleri söyle ona. Yücelsin şaşkınlığı; Roma'da
cambazın,

Nil kıyısında çömlekçinin önündeki şaşkınlığın gibi.
Göster ona nasıl mutlu olabileceğini bir şeyin,
nasıl masum ve bizim; sızlanan keder bile
nasıl tamamlar öyle kendini bütünle, bir şey
olarak çabalar

ya da ölür bir şeyin içinde- ve erinçle gider bir
kemanın önünden.

Ve ölümle beslenen o şeyler anlar kendilerini
övdüğümüzü;

gelip geçicidirler ama, bir bize, en geçici olana

sarırlılar.

İsterler bunu: Saklı yüreklerde, ah içimizde
tümüyle kendimize dönüştürelim onları soluk
almaksızın.

Ey toprak, bunu istemez miydin oysa:

Usulca dirilmeyi içimizde? – Düşünü kurduğun bu
değil mi,

bir an için görünmez olmak? – Toprak! Görünmez!

Dönüşüm değilse ödevin, nedir seni böyle zorlayan?

Toprak, sevdiğim, arzuluyorum.

Gereksinmiyorum inan baharlarını, kendimi
vermek için sana;

biri bile, ah *biri* bile çok gelir artık kanıma.

İsimsiz vardım ben sana, çok uzaklardan.

Sen hep haklıydın ve senin kutsal buluşundur
sevgili ölüm.

Bak, yaşıyorum işte. Nasıl?

Ne çocukluk azalıyor ne de gelecek...

Sınırsızca varlık coşuyor yüreğimin içinden.

Onuncu Ağıt

Öfkeli bakışların tükendiği o yerde bir gün,
övgü ve coşku dolu ezgiler söylesem onayan
meleklerle.

Boşa vurmasa yüreğimin arık darbelerinden biri
bile;

güçsüz, kararsız kopan teller üzerinde.

Çağlayıp taşan yüzüm beni ıslı ıslı donatsa;
gizli ağlayışlar çiçek açsa. Ah, nasıl sevgili
olursunuz bana o zaman

ey, kederli geceler. Avuntusuz kız kardeşler,
daha bir diz çökerek katmayışım sizi kendime
dağınık saçlarınıza çözülerek teslim olmayışım.

Bizler, acının savurganları. Nasıl da yadırtıyoruz
peşinen,

belki de hiç tükenmeyeceğini hüznünlü günlerin.

Oysa onlar bizim dökülmeyen yapraklarımızdır,
koyu anlam-yeşilimiz, saklı gizli yıllardan
mevsimimiz—,

mevsim mi sadece—, yer, yurt, barınak, arazi,
mesken.

Nasıl da yabancıdır ah, keder şehrinin dar
sokakları,

her şeyi örten o yanıltıcı sessizlikte şişirir
boşluktan dökülme ağızlıklar:

Yıldızlı şamata, çatlayan anıt. Ah, nasıl da iz
 bırakmadan ezip geçerdi bir melek
 kiliseye sınırlı avuntular pazarını, hazır
 mallarını onun:
 tertemiz, kapalı ve pazar gününde posta evi gibi
 çaresiz.
 Dışarıda ama, salınır durur panayırın kenarları.
 Özgürlük Salıncakları!
 Gayretin dalgıçları ve Akrobatlar! Güzelleşen
 mutluluğun
 imgesel poligonu, kaçıp sıyrıveren hedefi ve
 metalimsi çınlayan vurunca usta biri.
 Kıymetten kismete yürür sendeleyerek. Davul ve
 borazanla ayartır çünkü,
 her türlü merakın barakası. Yetişkinler içinse
 seyirliktir paranın anatomik üreyişi;
 Keyiften de değil yalnızca: Cinsel organı paranın,
 sürecin kendisidir—,
 ders verir ve doğurgan kılar...
 Ah, oysa hemen oracıkta, son kalasın ardında,
 “ölümsüz” ilanıyla kaplı o acı bira,
 yanında taze eğlenceliyle çiğnenince içene
 tatlı gelen...
 hemen orada, ardında işte gerçeğe eş olan.
 Çocuklar oynasır ve birbirine tutunur sevenler
 o yoksun çimenlerde kabuğuna çekilmiş
 ve köpekler doğaya döner.
 Uzakları özler delikanlı; tazecik bir yakarışı ister
 belki de...
 Onun ardından gelir buralara. Yakarış der ki:

Uzak, çok uzaklarda yaşarız bizler... Nerede?
Ve düşer onun ardına delikanlı. Duruşu dokunur
yüreğine.

Omuzları, boynu-, yüce bir soydandır belki de.
Ama bırakır döner onu delikanlı gerisin geri,
selam eder, el sallar... Nasıl oldu ki? Bir
yakarıştı o.

Yalnızca genç ölümler gider ciddiyetle ardından
onun,
bitmeyen bir aldırılmazlık ve ağırbaşlılıkla, ana
sütünden kesilir gibi.

Kız bekler onları ve bağlar kendine. Usulca
gösterir ne varsa taşıdığı.

Kederin incileri ve sabrın ipekten şalı.

– Sessizce yürür delikanlının yanından.

79

Ama orada, yaşadıkları o vadide,
basar bağrına delikanlıyı yaşlı yakarışlardan biri.
Başlar anlatmaya:

– Bizler, der, dev bir nesildik bir zamanlar.

Madenciydi atalarımız bu yüce dağlarda,
cılalı bir ilk-hüzün parçası bulabilirsin bazen
aramızda

ya da eski volkanlardan taşlaşmış bir cüruf öfke.

Evet, oradan gelirdi. Zengindik bir zamanlar.–

Ve yol gösterir acelesiz, Yakarışlar Diyarı boyunca,
tapınak sütunlarını anlatır ona, hisardan kahntı
harabeleri,

Yakarış Prensiği'nin bilgece hüküm sürdüğü bir

zamanlar.

Yücelen gözyaşı ağaçlarını gösterir sonra,
çiçeklenen hüznün çayırılarını,
(körpe yaprak parçaları olarak bilirler yaşayanlar
onları ancak);

Yas hayvanlarını işaret eder, otlayan – ve bazen
bir kuş ürker bakışlar arasından o alçak uçuşuyla,
yapayalnız haykırışının imgesini çizer enginlere.
– Neslinin eski mezarlığına götürür onu Yakarış
akşam olunca,

Sibylla'nın mezarına ve muhafızların.

Oysa gece, ah o gece kendini sununca, daha sessiz
yürürler,

ay ışığıyla doğar her şeyin üzerine uyanan o anıt.

Kardeş gibidir Nil kıyısında herkesle, o yüce
sfenksle–:

Suskun odacıkların yüzü. Nefeslerini tutarlar
görünce o taşlı başı

insan yüzünü usulca yıldızdan terazilere koyan.

Kavrayamaz onu bakışı. Erken ölümle
kararmıştır gözleri.

Oysa Yakarış'ın bir bakışıyla gerisin geri havalanır
baykuş, Pschent'in ardından.

Ve okşarken yanağı olgun kıvrımları boyunca ağır
ağır,

yumuşacık resmeder o tarifsiz silueti,
yeni ölümlerin duyusuna ve ikiye bölünmüş o sayfaya.

Ve daha yüksekte o yepyeni yıldızlar.

Acılar diyarının bütün yıldızları. Usulca adlarını
sayar Yakarış:

– İşte, bak: *Süvari, Değnek* ve *Meyve Çelengi*'dir
şu daha dolgun olan.

İleride, kutba doğru: *Beşik, Yol, Tutuşan Kitap,*
Kukla, Pencere.

Ama gökyüzünün güneyinde, kutsanmış bir avucun
içinde gibi berrak,
dupduru ışıyla "A", Analar demek...

Çekip gitmelidir ölü olan artık,
usulca taşır yaşlı Yakarış onu vadinin dar
boğazına;
orada, ay ışığında pırıl pırıl: Sevincin Pınarı.
Hürmetle anar onu, der ki:
Taşıyıcı bir ırmaktır o insanoğlu adına.–

81

Dağın eteğinde dururlar sonra.
Kucaklar Yakarış delikanlıyı gözyaşları içinde.

Bir başına tırmanır delikanlı ilk-hüzün dağlarına.
Ayak sesleri bile duyulmaz olur o ses geçirmez
yazgı içinde.

Ama bir metafor diriltebilseydi bize sonsuz ölüler,
gösterirlerdi kim bilir, boş fındıklardan sarkan
kedicikleri
ya da baharla kara toprağa serpilen yağmuru.–

Ve bizler,
yükselen mutluluğu düşleyenler,
biz ki neredeyse altüst edici o hisleri duyumsardık
bir mutlunun *düşüşünde*.

AĞITLAR İÇİN NOTLAR

1912 kışında ruhsal durumu endişe verici bir hal alan Rilke, uzun bir psikanaliz sürecine girmeyi düşündüğü bir dönemde, Prenses Maria von Thurn ve Taxis'in davetlisi olarak, Triest Körfezi'nde, uçurumlar üstüne kurulmuş olan Duino Şatosu'na gider. Adriyatik'in derin mavi bakan bu şatonun eteklerinde, kayalar üstünde gezinirken, rüzgârın uğultuları arasında esrik bir ses işitir: "Haykırırsam, kim duyardı sesimi melekler katından?" Aynı günün gecesinde, fırtınalı bir havada tavanarasındaki köhne bir odada ilk ağdı yazıp çıkarır. Ardından da Gebtsattel'e bir mektup yazarak tedaviye gerek kalmadığını bildirir.

Birinci Dünya Savaşı'nda ağır hasar gören şatonun anısına, eserine sonradan *Duino Ağıtları* adını verecek olan Rilke, eserini 1912 kışı ile 1922 Şubatı arasında, on yıllık sancılı bir dönemde tamamlar. Bu ilginç süreç pek çok eleştirmen tarafından Rilke'nin kişisel olgunlaşma süreciyle paralel görülmüştür. *Duino Ağıtları* ile şair, dünya yazının büyük ustaları arasındaki yerini almıştır. Belirgin bir teolojik ve ideolojik yapıdan uzak bir dille yazılan ağıtlar, insanın varoluşsal kaygılarını ele alır.

Ağıtların ilk dizesi, meleklerle yakarıyla başlar, melek ile insan arasındaki derin mesafeden söz eder. Melekler, varoluşun geçiciliğinden uzaktırlar. Meleklerin kusursuzluğu karşısında aciz de kalsa insan, geçiciliğin üstesinden gelebilmek için birtakım olanaklara sahip gibidir. Yani

melek, üst anlamıyla “insanın gerçekleştirebileceği olanakların gücünden başka bir şey değildir”. Meleklerin erişilmezliğinden söz ederken, hayallerin gerçek dışı olma zorunluluğuna ve ulaşılan hayallerin artık istenç dışı olduğuna vurgu yapan Lacan’ı anmadan geçmek olmaz. Bu haliyle melekler diyarı, insanoğlu için sancılı bir erişme arzusunun, ümitsiz bir ümidin izdüşümü gibidir. Yani meleklerin korkunçluğu hazla aynı anlamdadır. Haz korku, korku haz doğurup durur.

1. Ağıt (1912)

Kendini insanlığın yüreğinde gerçekleştirmeyi bekleyen bir gizilgüç olarak melek, içimizde erince uzanan bir içsel devinim yaratır.

84

Gaspara Stampa: On altıncı yüzyılda yaşamış İtalyan şairdir. Grafen Collato’ya olan karşılıksız aşkını sonelerle dile getirmiş, ancak yaşamını kurtizan olarak sürdürdüğü için Collato onun aşkından utanç duymuştur. Stampa reddedilmeye ve aşağılanmaya aldırmaksızın sevmeye devam etmiştir.

Santa Maria Formosa: Venedik’te Rönesans dönemine ait bir Katolik kilisesidir.

Linus: Apollon’un oğullarından biridir. Müzik öğretmenliği yapmış, tanrıların kıskançlığı nedeniyle öldürülmüştür. Antik Yunan kültüründe müzik, aynı zamanda şiiri işaret etmekteydi. Rilke’nin Orpheus’a Soneler’de dile getirdiği gibi, “Şarkı söylemek var olmaktadır.”

“*Bir yazıt kendini sana sunmuştu*”: Rilke bir mektubunda Salomé’ye şöyle yazıyor: “Büyük olan asla zorlukla elde edilemez. Çünkü o, kendisini yalnızca armağan olarak sunar. Ama halkın gezindiği yollarda dolaşanlara değil, sessizce kendilerine uzanan o zahmetli yolu tutmuş olanlara...” Söz konusu yazıt, Santa Maria Formosa

Kilisesi'nde sunağın sağ yanında duvarda asılı olan yazıttır ve şöyle demektedir:

Başkaları için yaşadım sürdükçe ömrüm.
Çözülüp gitmedim ama ölümden sonra.
Soğuk mermerlerde kendim için yaşadım.
Herman Wilhelm'im ben.
Flandre yas tutar benim için.
Andria iç geçirir, yoksullar adımı çağırır.
- 16 Eylül 1593'te öldü.

Yiğit: Gerçek bir sevgiyle seven kişidir. *Malte Laurids Brigge'nin Notları*'nda Rilke, "Sevmek, bitmez bir kandil ışığı gibidir. Sevilmek fanidir, sevmekse baki," der.

2. Ağıt (1912)

Tobias: İsrailoğullarındandır. Babasının mirasına ulaşabilmek için çıktığı bir yolculukta, kılık değiştirmiş bir melek olan Rafael tarafından korunur. Kılık değiştiren bir melek artık korkunç değildir.

"Bir elim kavırıyor diğerini": Rilke'ye göre asıl sevmeme biçimi kişiyi yalnız bırakandır. Ancak kendi kendinin elinden tutmayı becerebilen bir insan kendi varoluşuyla yüzleşebilir.

3. Ağıt (1912-1913)

Fırtına ve dalgaların tanrısı Neptün'ün yarattığı kaostan, arık yıldızlara uzanan aşk dile gelir bu bölümde.

4. Ağıt (1915)

Ağaç, sağlam kökleri ve gökyüzüne uzanan varlığıyla yaşamın devinimlerini imler. Doğayla arasında bir bütün-

lük kuramayan insan, varlıkları ötekileştirerek yaşama yabancılaşır. Rilke, sevenlerin birbirlerinde ümit yeşertişlerini hep buna bağlar.

5. Ağıt (1922)

Bayan Hertha Koenig'in evinde yer alan Picasso'nun *La famille des saltimbanques* adlı tablosu bu ağıtın esin kaynağıdır. "Orada Bulunma"yı (*Dastehen*) imleyen D şeklindeki cambaz figürlerine gönderme yapar Rilke.

6. Ağıt (1913-1922)

Burada şair, ölümü incirin olgunlaşan meyvesine benzetir. Ona göre özsuynunun derinliğine ulaşamayan insan, gerçek ölümü bir ihanet olarak yorumlar. Çünkü ölüm, yaşamın bütünleyenidir.

86

7. Ağıt (1922)

İnsanı ve nesneleri varoluşsal bir ilişki içinde gören Rilke'ye göre nesne, insan tininin dışavurumudur. Nesneye ancak kendi iç dünyasından bakabilen bir insanın yabancılaşmanın girdabından kurtulma umudu vardır.

8. Ağıt (1922)

Naif, katıksız, geniş bakışıyla bir çocuk, hayvanın arık yaşamına en yakın durandır. Sevenler de öyle.

9. Ağıt (1922)

Dünyada bulunuşun anlamını arayan insan, bir ödev ve olanak olarak kendisini keşfeder. Bu, çelişkilerden arınan melek-insan'dır.

10. Ağt (1912-1922)

Burada Rilke, kendi ölümümüzü yadsıyışımızdan yakınır ve bu durumu panayır alanına yansıtır. 1911'de çıktığı Mısır gezisinden ne kadar etkilendiğini sıklıkla dile getiren şair, ölümü yaşamın bütünleyeni olarak gören antik Mısır inancına göndermelerde bulunur.

Son ağt, iki ayrı dönemde yazılır. 1-15. dizeler, ilk ağtla aynı yıl Duino Şatosu'nda kaleme alınır, 1913'ün sonbaharında Paris'te yazımı sürdürülür. 11 Şubat 1922'de 13. dizeden itibaren İsviçre'deki Muzot Şatosu'nda tamamlanır. Kentler için, "bütün insan kazanımına suikast düzenliyor makine" diyen bir şairin ağtlara cansuyunu, ıssız doğanın kucağında vermesine şaşmamak gerekir. Rilke, yarım kalan ağtları "bir tin fırtınasına tutularak" bir çırpıda bitiriverdiğini belirtmiştir. Ağtların bitişiyle Rilke, daha önce tatmadığı oranda derin bir sevinç ve hafiflik duygusuyla yaklaşır yaşama. Örneğin, yazın gelen turistler için Şato'nun kapılarını açar. Dostları, onun yüzünde daha önce görmedikleri derin bir tebessümden söz ederler.

İnsan yaşamının niçin her durumda değerli olduğunu göstermeye çalışan Rilke, teolojik motiflerden yararlanmak yerine kesin bir yanıt verir: "Yaşam, anlamlı ve değerliyse, her zaman mutlu değil, biricik oluşundandır."

Nazar Tüysüzoğlu

Ocak 2013

KAYNAKLAR

Safinaz Duruman, *Der Wandel der dichterischen Sprachform bei Rilke*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1959.

Romano Guardini, *Rainer Maria Rilkes Deutung des Daseins*, Kösel, Münih, 1953.

Käthe Hamburger, *Rilke in neuer Sicht*, Kohlhammer, Stuttgart, 1971.

Hans Egon Holthusen, *Rilke in Selbstzeugnissen und Bilddokumenten*, Rowohlt, Hamburg, 1958. Ingeborg Schnack, *Rainer Maria Rilke, Leben und Werk im Bild*, Insel, Frankfurt am Main, 1985.

Heinrich Kreutz, *Rilkes Duineser Elegien*, C.H. Beck Munchen, Münih, 1988.

Lou Andreas-Salomé, *Briefwechsel*, Insel, Frankfurt am Main, 1975.

Daniel Zöllner, *Eine Bewusstsein als Verhängis?*, http://www.jean-gebser-gesellschaft.ch/TransDok/Rilkes%20achte%20Elegie_Aufsatz.pdf

Rainer Maria Rilke

René Karl Wilhelm Johann Josef Maria adıyla vaftiz edilen Rilke, 4 Aralık 1875 yılında Prag'da, yedi aylık bir bebek olarak dünyaya gelir. Birkaç haftalıkken yitirilen bir kız çocuğunun ardından gelen bu oğlan, Katolik birer dindar olan anne ve babası için bir tür "kusursuzluk" projesine dönüşür. Kiliseye her gidişlerinde İsa'nın bedenindeki yaraları öpmeye zorlanan ve kız kıyafetleri giydirilerek ölen bir evladın yerine konmaya çalışılan René, 21 yaşına geldiğinde ilk ismini Rainer olarak değiştirecektir. Onun bu girişimi, çocukluğundan ve annesinden kopuşun ilk işareti olarak değerlendirilebilir. Daha sonra Ellen Key'e yazdığı bir mektupta, "... öyle sanıyorum ki annem bir bez bebekle oynar gibi oynamıştı benimle," diyecektir.

Başarı gösteremediği için askeri okuldan uzaklaştırılan Rilke, 1891'de Viyana'da çıkan *Das interessante Blatt* dergisinde bir şiirini yayımlatmayı başarır. O günden itibaren yazar olmayı bir yaşam tarzı olarak benimseyen Rilke, insanlara şiiri sevdirmek gibi bir erekle yola çıkarak, şiirlerinin nüshalarını halkevlerine ve hastanelere ücretsiz olarak ulaştırır.

Rilke'nin yaşamının, "Düş ve Gerçeklik" diye adlandırılan, dünya savaşları, siyasi yeniden yapılanma ile sanatsal yükselişleri içeren bir döneme rastlaması, çağdaşları olan Zweig, Freud, Adler, Wittgenstein, Klimt, Rodin, Mahler gibi isimlerden beslenmesini sağlamıştır. Rilke için yeryüzü âdeta sanatsal yaratıcılık için yaşanması gereken bir yer, çalışılması gereken bir ödev haline gel-

miştir. Bir mektubunda ifade ettiği gibi: “Sanat, ocukluk dönemidir – sanat, yeryüzünün zaten var olduğunu bilnemek ve bir dünya yaratmaktır. Bulduğunu yıkmak değil, sadece eksik bir şeyler, birçok ihtimal, bir sürü arzu.”

Rilke, yakın dostu, yazar Lou Andreas-Salom’den son derece etkilenmiş, eserlerine bu etkiyi yansıtmiş, özellikle *Duino Ağıtları*’nı kaleme alırken kendisine süreçle ilgili heyecanlı mektuplar yazmıştır.

1926 yılında şairin sağlık durumu endişe verici boyutlara ulaşır. Ekim ayında, bir gl koklamak isterken Rilke’nin eline diken batar. Başlangıçta zararsız görünen yara, giderek büyür ve şairin bedenine yayılır. Kısa sürede Rilke’nin, löseminin seyrek görülen ağır bir türüne yakalandığı anlaşılır. 13 Aralık’ta Lou Salom’ye bir veda mektubu yazar. 29 Aralık’ta Cenevre Gl kıyısında Territet sırtlarındaki bir sanatoryumda hayata gözlerini yumar. 2 Ocak 1927’de Raron Mezarlığı’na defnedilen şairin mezar taşında, kendi kaleminden dökülen şu dize-ler yer almaktadır:

Gl, ey saf çelişki
Onca gzkapadı ardında
Kimselerin uykusu olmama zevki.

R.M. Rilke

1912 kışında Tübingen'de yazdığı

bir hal alan Rilke, uzun bir psikanaliz sürecine girmeyi düşündüğü bir dönemde, Prenses Maria von Thurn ve Taxis'in davetlisi olarak, Triest Körfezi'nde, uçurumlar üzerine kurulmuş Duino Şatosu'na gider. Adriyatik'in derin mavi sularına bakan bu şatonun eteklerinde, kayalar üzerinde gezinirken, rüzgârın uğultuları arasında esrik bir ses işitir:

“Haykırsam, kim duyardı sesimi melekler katından?”

Aynı günün gecesinde, fırtınalı bir havada tavanarasındaki köhne bir odada ilk ağıdı yazıp çıkarır. Ardından da Gebstätt'e bir mektup yazarak tedaviye gerek kalmadığını bildirir.

Birinci Dünya Savaşı'nda ağır hasar gören şatonun anısına, eserine sonradan **Duino Ağıtları** adını verecek olan Rilke, eserini 1912 kışı ile 1922 Şubatı arasında, on yıllık sancılı bir dönemde tamamlar. Bu ilginç süreç pek çok eleştirmen tarafından Rilke'nin kişisel olgunlaşma süreciyle paralel görülmüştür. **Duino Ağıtları** ile şair, dünya yazınının büyük ustaları arasındaki yerini almıştır. Belirgin bir teolojik ve ideolojik yapıdan uzak bir dille yazılan ağıtlar, insanın varoluşsal kaygılarını ele alır.

Almancadan çeviren
Nazar Tüysüzoğlu

